

Norges Kvinnelobby's innspill til Norges Beijing +30 rapport

Takk for muligheten til å komme med innspill til Norges Beijing +30 rapport.

Norges Kvinnelobby er en paraplyorganisasjon for norsk kvinnebevegelse. Vi og våre medlemsorganisasjoner arbeider for å bekjempe all diskriminering av jenter og kvinner. Norges Kvinnelobby arbeider for jenters og kvinners menneskerettigheter i tråd med blant annet FNs kvinnekonvensjon (CEDAW) og handlingsprogrammet fra FNs 4. kvinnekonferanse i Beijing.

Norges Kvinnelobby har følgende innspill til de utfordringer vi mener bør utdypes grundigere i rapporten.

- **Kjønnsnøytralitet**

Vår første bemerkning omhandler kjønnsnøytralitet. I likhet med flere av organisasjonene som presenterte muntlige innspill på innspillsmøtet 24. mai bemerker også vi at det i rapportutkastet blir svart på spørsmålene med kjønnsnøytral tilnærming i stedet for å bruke kjønnsesifikke begreper.

Spørsmålene som blir stilt er kjønnsesifikke, men det er påfallende å legge merke til at svarene som blir gitt i utkastet er kjønnsnøytrale. I stedet for å svare direkte på spørsmålet om hva Norge planlegger å gjøre for jenter og kvinner de neste fem årene, blir det ofte svart hva Norge vil gjøre eller har gjort for kvinner og menn. Vi mener at dette er med på å tåkelegge reelle behov og utfordringer som kvinner har. Når det blir brukt et kjønnsnøytralt språk blir det heller ikke svart direkte på spørsmålet som blir stilt, men man ender opp med et mer generelt svar om likestilling.

Vi mener også at det er problematisk at utkastet bruker begrepet "partnerdrap" når all statistikk som det også vises til i rapportutkastet viser at dette er kvinnebråk. Statistikken viser at dette har en klar kjønnsdimensjon, men det kommer ikke tydelig fram i begrepsbruken.

Vi ønsker derfor å gjengi sentral kritikk fra FNs Kvinnekomité om norske myndigheters bruk av kjønnsnøytralt lovverk og språk.

Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) 2.mars 2023. Her viser vi til punkt 14 og 15 (s.3-4) hvor det blant annet uttrykkes bekymring rundt at norsk lovgivning som hovedregel er kjønnsnøytral og at dette kan resultere i en utilstrekkelig beskyttelse av kvinner mot direkte og indirekte diskriminering og hindre oppnåelse av reell likhet mellom kvinner og menn. Et kjønnsnøytralt språk hindrer at kvinner får tilstrekkelig beskyttelse i lovverket.

Den kjønnsnøytrale tilnærmingen og den påfølgende usynligheten til kvinner kan bli ytterligere forverret for kvinner som står overfor kryssende former for diskriminering

Kvinnebevegelsen opplever at et kjønnsnøytralt språk bidrar til å usynliggjøre de reelle likestillingsutfordringene kvinner har i Norge. Det er flere områder hvor kvinner i større grad enn menn er mer utsatt og vil ha reelt behov for beskyttelse i for eksempel lovverk eller utredninger. Det er vanskelig å få belyst dette når hovedregel er at språket skal være kjønnsnøytralt.

Eksempler:

- forslag til ny abortlov som bruker begrepet gravide og ikke kvinner. Vi opplever det også som problematisk at Bufdir stiller seg positive til at det er brukt et kjønnsnøytralt språk og utforming, og at Bufdir mener hele NOUen burde vært skrevet uten å bruke ordet kvinne.
- Mannsutvalgets forslag om kjønnsnøytral likestillingslov.
- Voldtektsutvalget peker derimot på at det må løftes en tydelig kjønnsdimensjon i forebyggingstiltak, støttetjenester og straffeforfølgelse

Det er behov for å løfte kjønnsdimensjonen og strukturene som ligger bak. For eksempel pornokulturen som former gutter og menns seksualitet, tillærte egenskaper/holdninger hos menn som viser mangel på respekt for kvinner. Voldtekt er kjønna, derfor er voldtekt en likestillingsutfordring og derfor må tiltakene på voldtektsfeltet være kjønna.

Voldtektsutvalgets kritiske rapport viser til at kunnskapen om, og ikke minst tiltakene mot voldtekt er mangelfulle. F.eks trekker voldtektsutvalget (NOU 2024: 4, s. 74) fram at i februar 2023 kom FNs kvinnediskriminerings komité med anbefaling til norske myndigheter om å «allocate resources for research into the root causes and possible impact of oversexualized representations of girls and women in the media and the possible links between sexualization and pornography and gender-based violence against women and girls».

Vi viser også til LOs muntlige innspill og UNIOs skriftlige innspill som kritiserer kjønnsnøytralitet både i voldskapitlene og ellers i teksten.

● Kvinner med innvandring- og flyktningbakgrunn

Norges Kvinnelobby stiller seg bak de muntlige innspillene som ble gitt av MiRA-senteret under innspillsmøtet 24. mai. Vi trekker særlig fram følgende punkter:

- Kvinner med innvandrerbakgrunn er oftere utsatt for vold enn kvinner generelt i befolkningen¹
- Vold og voldtekt mot flyktningkvinner: Voldtekt brukes som en krigføringsstrategi², og dermed er flyktningkvinner i Norge en særlig sårbar gruppe med hensyn til utsatthet for vold og overgrep både før, under og etter flukt fra krigs- eller konfliktsituasjoner.
- Rett til selvstendig oppholdstillatelse for voldsutsatte kvinner som har kommet til Norge på familiegjennforening/familieinnvandring må styrkes. I forlengelsen av dette er det også en utfordring at voldsutsatte kvinner som kommer på familieinnvandring får for lite informasjon om deres rettigheter og hjelpetilbud. Dette har Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024- 2028) påpekt.³
- Mangel på økonomisk likestilling er en annen utfordring som berører kvinner med innvandring- og flyktningbakgrunn i særlig grad. Studier viser at denne gruppen har en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet og at de utsettes i større grad for diskriminering i arbeidslivet⁴.
- En rekke innstramminger i utlendingsloven vedrørende botidskrav og regler for å motta stønad som enslig forsørger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd og alderspensjon for flyktinger som ankommer Norge har medført svekket økonomisk uavhengighet for kvinner med innvandring -og flyktningbakgrunn⁵. Dette er dessuten noe som rammer eldre innvandrerkvinner særlig hardt når det kommer til pensjonsrettigheter og utbetaling av pensjon.
- Det er en utfordring at vi har kunnskapsmangel om kvinner med innvandrer- og flyktningbakgrunn sin helse, og særlig mangel på kunnskap om de eldre kvinnene med innvandrer- og flyktningbakgrunn sin helse.

Selv om rapportutkastet nevner at innvandrerkvinner er en særskilt sårbar gruppe på arbeidsmarkedet og i forbindelse med svangerskap, fødsel og barseltid, savner vi at rapporten går mer i dybden på disse utfordringene, samt inkluderer de ovennevnte punktene i sin helhet. Vi etterlyser også analyser som får fram kjønnede årsaker og konsekvenser.

● Samiske kvinner og vold

Norges Kvinnelobby støtter innspillene som Sametinget presenterte muntlig under innspillmøtet 24. mai 2024, og deres skriftlige innspill i februar 2024. Vi vil særskilt trekke frem poengene som Sametinget har løftet om samiske kvinner og vold.

Som rapportutkastet til Beijing +30 også påpeker viser SAMINOR 2-undersøkelsen at "personer med samisk bakgrunn, særlig samiske kvinner, rapporterer om høyere forekomst

¹ https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/_attachment/309211

² <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.1504-3053-2019-01-06>

³ Prop. 36 S (2023-2024) – Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) – Trygghet for alle. (s.82)

⁴ <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2641207>

⁵ [Bok: Velferdsstatens skyggeside- rettighetstap for minoriteter \(2022\) \(mirasenteret.no\)](https://www.mirasenteret.no/bok-velferdsstatens-skyggeside-rettighetstap-for-minoriteter-2022)

av fysisk, psykisk og seksuell vold enn ikke-samiske personer i samme geografiske område.”

I kapittel 3.16.1 i rapportutkastet vises det til at regjeringens Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) har et eget kapittel om vold og overgrep i samiske samfunn og det foreligger en handlingsplan mot vold i samiske samfunn for perioden 2023-2025 vedtatt av Sametinget. Men utfordringene og manglene som forekommer i realiteten gjenspeiles ikke i rapportutkastet.

Når det gjelder samiske kvinners utsatthet for vold er det stor mangel på tiltak, forebygging og kunnskap.

I realiteten er det slik at det i dag mangler et samisk krisesenter. Krisesenteret som var lokalisert i Karasjok i Finnmark ble lagt ned i 2019⁶. Dette betyr at det mangler et krisesentertilbud til den samiske befolkningen i denne regionen i dag. Konsekvensene av dette er at voldsutsatte kvinner i Sapmi må reise over 200 km for å få krisesenterhjelp. I tillegg er det sånn at krisesentertilbudet i andre deler av landet ikke er tilrettelagt for den samiske befolkningen med hensyn til samisk kultur og språk. Krisesenterstatistikken viser at kun ni sentre har kompetanse om samiske voldsutsatte. Dette påpekes i Opptappingsplanen (Prop. 36 S, s. 123).

Det mangler også et tilstrekkelig tilbud på overgrepsmottakene for samisk befolkning. Ifølge en kartlegging som Voldtektsutvalget henviser til er det slik at de færreste overgrepsmottakene har tilbud på samisk, det er kun noen av mottakene som tilbyr samisk tolketjeneste⁷.

Mangelen på beskyttelse, oppfølging og hjelp til voldsutsatte samiske kvinner er noe GREVIO har kritisert norske myndigheter for:

«GREVIO is concerned that Sami women face particular difficulties in receiving the support they need. In this regard, GREVIO was alerted to the fact that support services lack special expertise in the Sami language and culture. According to Sami representatives, services to Sami people must be provided by staff with such expertise.»⁸

Det er behov for at Norges Beijing +30 rapport tar kritikken fra GREVIO til etterretning. At det i dag mangler både tilstrekkelig krisesentertilbud og tilstrekkelig tilbud på overgrepsmottak for samiske voldsutsatte kvinner, er noe det trengs å kaste kritisk lys på i en rapport som nettopp skal gi en statusoppdatering om likestillingssituasjonen for alle jenter og kvinner i hele Norge.

- **Lite bevilgninger til opptappingsplanen mot vold og overgrep**

⁶ [Etterlyser ny lov som beskytter voldsutsatte etter flere partnerdrap – NRK Troms og Finnmark](#)

⁷ NOU 2024: 4 Voldtekt – et uløst samfunnsproblem, s. 114

⁸ NOU 2024: 4 Voldtekt – et uløst samfunnsproblem, s. 124

En nylig samfunnsøkonomisk analyse viser at kostnadene ved vold i nære relasjoner er beregnet til nesten 92,7 milliarder kroner⁹. Men likevel er bevilgningene til å iverksette, gjennomføre og følge opp tiltakene i Opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) altfor svak.

Opptrappingsplanen omtales under flere av delkapitlene i rapportutkastet, hvor det nevnes flere av de gode tiltakene og anbefalingene som inngår i planen. Men det er påfallende at den mangelfulle finansieringen som fulgte med tiltakene i planen, og som flere også påpekte under høringsrunden, ikke tas i betraktning i rapporten.

Når Opptrappingsplanen ikke bevilger nok midler og ressurser til å realisere de tiltakene og anbefalingene som gis, skjer det lite endring i realiteten.

Innspill til pkt 3.19 og 3.2

Kritisk blick på det norske likestillingsapparatet:

Her finnes ikke tekst å gi innspill på, men vi gir noen tilbakemeldinger på hvordan dette ser ut fra vår side:

Det norske likestillingsapparatet er svakt på kvinnesak og feministiske organisasjoner

- Norges kvinnelobby mottok statsstøtte først fra 2023. Dermed ble Norge det siste landet i Vest-europa, kanskje i hele Europa som støttet sin kvinnelobby
- svake statlige tilskuddsordninger for kvinneorganisasjonene. Flere av kvinneorganisasjonene har ikke egne ansatte eller frikjøp, andre er 1 ansatt. Mye av arbeidet og møter på dagtid, f.eks med departement, storting, BUFdir og LDO gjøres av pensjonister. Organisasjonene kan svare på få av høringsuttalelsene, det er ikke ressurser til å verken gi innspill eller sette premisser. Saker går også forbi fordi kvinneorganisasjonene ikke er ført opp som høringsinstanser i mange saker som omhandler våre interesser.
- tilskuddsordningen er ikke eksklusiv for arbeid mot diskriminering av jenter og kvinner. Mens andre diskrimineringsgrunnlag har egne eksklusive tilskuddsordninger, f.eks til arbeid for personer med funksjonsnedsettelse, på bakgrunn av rasisme, på bakgrunn av nasjonal minoriteter eller LHBT Kvinneorganisasjonene er økonomisk diskriminert av staten, både med avgrensning av tilskudd, vilkår og nivåene på tilskudd. Medlemskap i kvinneorganisasjoner utløser færre kr i støtte enn medlemskap ved andre diskrimineringsgrunnlag.
- Det finnes ikke et eget likestillingssenter kun for kvinner. Likestillingssentrene i Hamar, Steigen og Agder skal dekke alle diskrimineringsgrunnlag, og diskriminering av jenter og kvinner blir gjennomgående lite prioritert. Om kvinner og jenter trekkes fram er det gjerne med hovedvekt på kvinner/jenter

⁹ [Ny samfunnsøkonomisk analyse av kostnadene ved vold i nære relasjoner - regjeringen.no](#)

med flere diskrimineringsgrunnlag, altså ikke på generell kvinnesak. Reform ressurscenter for menn dekker kun diskriminering av menn/menns problemer.

- Konferanser usynliggjør kvinner og jenters diskriminering, på tross av at det antallsmessig er det bredeste diskrimineringsgrunnlaget.
- BUFdirs likestillingskonferanse før kvinnedagen handlet om mange diskrimineringsgrunnlag men i liten grad om kvinner/jenter
- BUFdir arrangerte derimot en egen dag for antirasistisk konferanse, altså eksklusivt om ett område.
- Agder arrangerte konferanse om likestilling og mangfold, hvor kvinnesaken forsvant helt.
- BUfdir har mindre kontakt med kvinneorganisasjonene enn med de som representerer andre diskrimineringsområder

Norges Kvinnelobby håper departementet vil inkludere våre innspill i ferdigstillingen av rapporten. Vi utdyper gjerne våre innspill ytterligere, hvis det er behov.

Vi ønsker dere lykke til med det videre arbeidet med rapporten.

Med vennlig hilsen
Norges Kvinnelobby